

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“

Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM. — Dpf.; letoletno: 4 RM. — Dpf.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; letoletno: Din. 100

Kos ruske zgodovine.

Rusija je največja celinska država. Pred l. 1914 je zavzemala polovico evropske površine, evropska Rusija pa je zopet le četrtina celotne površine ruske države, ki tvori sedminko vsega kopnega sveta. Njena največja obala leži ob zamrznjenem Severnem morju, oba evropska dohoda pa ležita ob zaprtih morjih in sicer ob Črnem in Vzhodnem morju. Ta suhoparna zemljepisna dejstva so važna osnova ruske zgodovine.

Najstarejše središče ruske civilizacije je ležalo na jugu v Kijevu. V enajstem in dvanajstem stoletju je bil Kijev središče močne celinske države, ki je bila po Dnjepru in Črnem morju zvezana z bizantinskim cesarstvom, katero je državi na ruskem jugu posredovalo vero, umetnost in kulturo. V istem času je na severu cvetela republika Novgorod, ki je kupčevala s trgovci nemške Hanse in se po hanseatskih trgovih navzela duha zapadne Evrope. Ko je hanseatska doba pričela propadati, je z njo propadala tudi novgorodska republika. Za kratko dobo je nato Džingiskan s svojimi Mongoli združil vso ogromno ravnino od Evrope do severne Kitajske pod svojo oblast. Mongolska država, ki po svojem obsegu nima nobene primere v človeški zgodovini, je bila kratkotrajna. Dočim pa sta se srednja in jugovzhodna Evropa lahko popolnoma otresli mongolskega jarma, je bil velik kos evropske Rusije, severne in srednje Azije še nadaljna tri stoletja pod oblastjo mongolskih kanov. Počasi se je začel pod Mongoli vzbujati ruski narod, katerega osrčje je tvorila v zavarovanih predelih ležeča Moskva, stoletje dolgo je tod polagal temelje novi svoji državi, prodiral proti severu do Ledenege morja in preko edinega svojega pristanišča, Arhangelska, trgoval z angleškimi trgovci. Pod Petrom Velikim je ruska država doživela svojo prvo notranjo revolucijo. Peter Veliki se je odločil, da naveže med Evropo in Rusijo ožje stike. Hotel je organizirati državo po zapadnem vzorcu. Potolkel je Švede, ki so imeli v oblasti obe obali Vzhodnega morja, in Rusiji pridružil vzhodno morskobalno ter carsko prestolico prenesel iz Moskve v Petrograd, katerega je uprav v ta namen zgradil ob reki Nevi.

Od časov Petra Velikega pa vse do zadnjega carja je ruska zgodovina povestnica stalnega prodiranja proti morju in neprestanega prizadevanja za pomorsko zvezo z ostalim svetom. V osemnajstem stoletju je Rusija podaljšala vzhodno morskobalno, istočasno pa pregnala Turke iz krajev severno od Črnega morja. V vsej tej dobi prodirajo hkrati Kozaki, naseljenci in trgovci v neprestani borbi z divjimi narodi proti vzhodu v Azijo, pred koncem 16. stoletja prekoračijo Ural, stolet pozneje prodrejo slednjič do Tihomorske obale na skrajnem vzhodu. To prodiranje ni vojna v običajnem smislu, marveč dvoboj med dvema gospodarskima sistemoma, med poljedelci in pastirji. Stalno potiskajo Rusi pastirske narode vedno bolj proti vzhodu in jugu in kolonizirajo šesttisoč milj dolgo ravnino, raztezajočo se od Urala do Tihoga morja.

Pa tudi moderna Rusija 19. in 20. stoletja je ostala srednjeveška država. Njeni mužiki so bili na grudo privezani tlačani, delovne metode v obrti in pičli industriji skrajno preproste, ogromne razdalje so jo mrtvičile. Prvič si je opomogla z uvedbo železnic, ki so omogočile industrializacijo dežele in zvezale rodovitne in nerodovitne (Uvodnik zaključimo na drugi strani.)

Zmagoslavni Führerjev povratek v Berlin.

V soboto 6. julija se je Führer Adolf Hitler po skoro dvemesečni odsotnosti na fronti vrnil v Berlin. Njegov povratek je bil obdan s sijajem, kakršnega so deležni le redki vojskovodje.

Na kolodvoru so Führerja pričakovali gen. feldmaršal Göring, gen. polkovnik v. Brauchitsch, admiral dr. Raeder, ministra Hess in Goebbels, na ulicah pa mnogi stotisoči državljani. Ceste, koder se je Führer vračal v kancersko palačo, so bile vse v zelenju in zastavah, Viljemova ulica je bila vrh tega okrašena z visokimi mlaji, s katerih so vihrale z zlatom obrobljene zastave. Mnogi so Führerja ob prihodu pozdravili z velikanskim navdušenjem, ki ni ponehalo dotlej, da se je spet pojavil na balkonu kancerske palače. Toplo je Führer pozdravil 250 ranjencev z vseh front in jih povabil k sebi.

Drž. prosvetni vodja Rosenberg je ob Führerjevem povratku v Berlin v dunajskem „Völk. Beobachter“ zapisal naslednje besede: „Narodno-socialistična revolucija je po svojih političnih posledicah zakon za evropsko celino. Kajti le ona sila, ki dokaže svojo revolucionarnost z zmagami, postane osižje vseh, ki hočejo prispevati k novi Evropi. Tako pomeni 6. julij razblinjenje vseh sovražnih načrtov, triumfalno zmago narodno-socialistične ideje ter pričetek nove, z dejanji najavljene ureditve Evrope“.

Grof Ciano v Berlinu.

Na povabilo nemške vlade je koncem minulega tedna dospel v Berlin italijanski zunanji minister grof Ciano. Na kolodvoru ga je pričakoval nemški zunanji minister Ribbentrop. Grof Ciano je dospel v nemško prestolnico s štabom visokih uradnikov italijanskega zunanjega ministrstva. V nedeljo opoldne je italijanskega diplomata sprejel Führer in se ob navzočnosti ministra v Ribbentropa dalje časa z njim razgovarjal. Po razgovoru se je grof Ciano podal na bivšo zapadno fronto in si ogledal najvažnejše predele.

Nemško vojno poročilo.

Glavni stan vodje rajha javlja:

4. julija: Nemška podmornica je potopila angleški letalski nosilec „Illustrious“. Letala so napadla angleška

pristanišča, letališča in obrežne utrdbe ter naprave pri mestu New-haven. V Rokavu je bila potopljena velika angleška ladja. Angleška letala so napadla kraje v severni in zapadni Nemčiji.

5. julija: Nemške podmornice so potopile skupno ladij s prostornino 140.000 BRT. Ob norveški obali je bila uničena sovražna podmornica. Letalski napadi na angleške naprave so se nadaljevali. Angleški aeroplani so napadali stanovanjska in gospodarska poslopja in ubili več civilnih oseb. 7 angleških letal je bilo sestreljenih.

6. julija: Podmornica poročnika Priena je potopila trgovskih ladij s prostornino 66.587 ton. Zračni napadi na naprave srednje in južne Anglije so se nadaljevali. Petrolejski tanki pri mestu Plymouth so zleteli v zrak. Nemška letala so potopila sovražno podmornico, drugo pa poškodovale, v Rokavu je bilo več trgovskih ladij potopljenih oz. poškodovanih. 7 sovražnih letal je bilo sestreljenih.

7. julija: Nemška letala so napadla v južni Angliji, v Severnem morju sta bila potopljena 2 angleška rušilca, v Rokavu 1 vojna in 1 patrolna ladja. Angleška letala so napadala danske in norveške ribiške ladje. Nasprotnik je izgubil skupno 10 letal, 2 nemški letali se nista vrnila.

8. julija: Nemške podmornice so ob španski obali potopile ladij s skupno prostornino 21.500 BRT. Letala so napadla naprave pri mestu Brighthon, otok With, pristanišče Falmouth ter tovarne pri mestih Middles-Borough in New Castle. Ob južni angleški obali so bombe zadele dve trgovski in eno prevozno ladjo. Nasprotnih letal je bilo sestreljenih 14, 3 nemška se niso vrnila.

Italijansko vojno poročilo.

Italijansko vojaško poveljstvo javlja:

4. julija: Italijanske čete so pri Cirenajki dosegle Mussit, pri mestu Sollum pa zavrnile sovražne oklopne oddelke. V Vzhodni Afriki so zavzele domačinske čete trdnjavo pri kraju Mojalo, letala pa bombardirala nasprotnika pri krajih Akobo in Gallabat. Neke italijanske podmornice se ni več vrnila.

5. julija: Ital. letala so napadla letališče Hal-Far na Malti in uničila več nasprotnih letal. Druga skupina ital.

letal je bombardirala angleške vojne ladje v Aleksandriji. V ital. rokah je trdnjava Galabat v angleškem Sudanu. Istotako je zasedena Cassala.

6. julija: Motorizirani oddelki v Severni Afriki napredujejo, odbili so več nasprotnih protisunkov. Sovražni napad na Lugh Ferrandi v Vzhodni Afriki je bil brezuspešen. Sovražni napad na pristanišče Augusta je bil zavrnjen. Nasprotna letala so skušala bombardirati Palermo in letališče Catania.

7. julija: Vršili so se napadi na Malto, v severni Afriki pa na letališča Tisnidda, Biremba in Marsa Matruk, pri čemer je bilo uničenih 6 angleških letal. V Vzhodni Afriki je bilo sestreljenih 8 angleških letal. Nasprotnik je napadel letališče pri Tobruku in izgubil pri tem 3 letala. Zadele so bile natovorne trgovske ladje. Nasprotna letala so napadla mesto Bardia.

8. julija: Letala so napadala obrežne naprave na otoku Malti in v Aleksandriji. Na cirenajski meji je prišlo do spopada z nasprotnimi oklopnimi in motoriziranimi četami. V vzhodni Afriki so letala napravila več izvidnih poletov ter bombardirala letališča Malakal in Perim.

Sudan — Abesinija.

Italijanske čete so po ostrih bojih zasedle sudanska kraja Cassala in Galabat. Ob tej zasedbi so italijanski listi zapisali, da hoče Italija med Abesinijo in Libijo zvezo po kopnem in da zamore iti ta zveza samo preko sedaj angleškega Sudana. Italijansko ozemlje mora segati od Sredozemlja do Indijskega oceana, pri čemer je navzočnost Angležev v Suezju in v ostalih sredozemskih oporiščih nemogoča.

Tajni spisi franc. generalnega štaba.

V neznatnem mestecu ob reki Loire so nemške čete v nekem vlaku zapele tajne politične spise francoskega generalnega štaba. Iz spisov izhaja francoski načrt, po katerem bi morala vsa Evropa postati eno samo bojišče. Nameravane so bile akcije v Skandinaviji, v jugovzhodni Evropi, sovjetski in iraški petrolejski vrelci bi imeli biti porušeni, pri čemer bi Turčija stala z zapadnim silam ob strani. Na ta način naj bi bili Nemčija in Rusija prisiljeni k predaji. Sedaj objavljeni spisi so vzbudili po vsem svetu velik interes in so še danes vsebina političnih razgovorov in intervencij.

Anglija in Francija v sporu.

Minulo sredo so se pred Oranom, francoskim pristaniščem v Alžiru, pojavile angleške vojne ladje in zahtevale predajo tam se nahajajočega francoskega vojnega brodovja. Poveljnik je predajo odklonil, nakar so Angleži francosko brodovje potopili, pri čemer je bilo na francoski strani 200 mrtvih. Angleški korak je izzval v vsem svetu izredno pozornost. V Angliji so izjavili, da je njihov položaj tak, da ne morejo več nazaj, marveč se bodo poslužili vsakega sredstva, da ojačijo angleško obrambo. Po zadnjih vesteh preti enaka usoda tudi ostalim delom franc. vojne mornarice, nahajajoče se izvem domovine. — Francoska vlada je z ozirom na zadržanje Anglije prekinila diplomatske stike z Londonom in je angleško postopanje uradno obsodila, da se ne da z ničemer oprostiti, kajti francosko brodovje je ostalo francoska last tudi po premirju z Nemčijo.

Španija terja.

Španija vedno bolj glasno prijavlja svoje zahteve napram Angliji. Njena

Führerjev povratek v Berlin.

Poleg Führerja gen. feldmaršal Göring, gen. polkovnik Keitel, admiral dr. Raeder in gen. polkovnik v. Brauchitsch.

Hoffmann-Zander M.

glavna zahteva je Gibraltar. Gibraltar-
ske trdnjave so pred dnevi napadla
francoska letala in se z bombami ma-
ševala za angleški napad pri afriškem
Oranu. Angleške vojne ladje so nato
odplule na odprto morje. Španija ter-
ja nadalje, naj se z angleškim denar-
jem vodena industrijska podjetja v
državi nacionalizirajo. Veliki lepaki
naglašajo špansko prijateljstvo z Nem-
čijo in Italijo.

Nova francoska ustava.

Maršal Petain pripravlja novo usta-
vo. Koncem tega tedna se najbrže se-
stane francoski parlament, vendar bo
o novi ustavi verjetno sklepalo že sta-
novsko zastopstvo, kajti po doseda-
njih glasovih se bo republika Francija
preosnovala v stanovsko državo. Splo-
šno vlada prepričanje, da je Francijo
mogoče rešiti le z npravo obnovo in
stanovsko upravo ter z ukinitvijo de-
mokratičnih in liberalnih načel, ki so
bila doslej veljavna za vse javno živ-
ljenje.

Egipt.

Novi egiptovski min. predsednik Ha-
san Sabri je podal v parlamentu izjavo,
v kateri je naglasil, da hoče Egipt pri-
jateljstvo z vsemi državami. Poudaril
je, da se nahaja dežela v težkem gos-
podarskem položaju in da se bo mo-
rala vlada truditi z vsemi sredstvi, da
spet vpostavi normalne prilike. Vzrok-
ov minister ni navajal, o njih pa pi-
šejo nemški listi, ki naštevajo izdatke
za vzdrževanje angleške armade v
Egiptu.

Za francosko zlato. Francoska vlada
je spravila svoje zlato na otok Marti-
nique, ki leži pred ameriško obalo.
Baje je na otoku zlata v vrednosti
1 milijarde dolarjev. Pred otokom
križarijo angleške vojne ladje. Sedaj
so dospele tja hkrati ameriške ladje.
Namiguje se, da hočejo Zedinjene
države otok zasesti.

Irska v zadregi. Anglija je predla-
gala Irski, naj ji prepusti gradnjo
obrambnih naprav ob irskem obrežju.
Irska vlada je predlog zavrnila z do-
stavkom, da hoče sama braniti svojo
nedotakljivost. Londonska vlada je na-
to povabila na razgovor predsednika
severne Irske, pripadajoče Angliji, in
bo prevzela vojaško obrambo tega de-
la zelenega otoka. Angleško časopisje
svetuje, naj se obrambni pas tudi proti
volji irske vlade razširi na vso Irsko.

Razpoloženje v Angliji. Izšel je po-
ziv, naj se prijavijo vsi civilisti za gra-
dno strelnih in obrambnih jarkov. Lon-
donski parki so spremenjeni v okope,
dežela sliči vojaškemu taboru, katere-
mu pa nedostaja obrambni diktator.
Nerazpoloženje proti Chamberlainu in
bivšem zunanjem ministru Halifaxu
je veliko.

(Konec uvodnika „Kos ruske zgodovine.“)

ruske predele. Tik pred koncem minu-
lega stoletja se je uresničil celo smeli
načrt transsibirskje železnice, ki veže
Moskvo z Vladivostokom ob Tihem
morju. Železnica je prevažala rž iz
Ukrajine v severne gozdne predele, kjer
je primanjkovalo živeža — približno
tri četrtine evropske Rusije so pasivne
— na jug pa je vozila les. Ruski narod
se je sedaj pričel zavedati prirodnih
bogastev in vsaj zaslutil, kolikšen raz-
voj mu je mogoč. Rudninska bogastva
Rusije je motika pred pol stoletjem
komaj načela, neznani so bili ogromni
skladi premoga in železa, po moči pe-
trolejskih vrelcev prekaša Rusija ves
ostali svet izvemši Zedinjene države.
Nepregledni ruski, predvsem sibirski
gozdovi so začeli dobivati svojo prvo
vrednost.

Leta 1917 so se notranja trenja v
ruskem narodu, ki ga na eni strani
mika zapad s svojim razkošjem in s
svojo do skrajnih meja stopnjevano
civilizacijo in ga na drugi strani pri-
vlačuje vzhodni svet s svojo skrivno-
stno notranjo poglobitvijo in svojim
omalovaževanjem svetnih dobrin, raz-
bolela v revoluciji. Nova Rusija je
prevzela miselnost evropskega zapada,
jo doživela in prebavila po svoje in
skuša sedaj z vsemi sredstvi popraviti,
kar je stara v bivših stoletjih zamudila
in zanemarila, namreč da si udini vsa
bogastva svoje zemlje, se gospodarsko
osamosvoji in politično uveljavi v dru-
žini narodov. Kako ji je to uspelo, po-
kaže dogledna bodočnost.

Teden v besedi.

Francoska vlada je pozvala generala
de Gaulle, naj se vsled svojega zadr-
žanja javi pred vojnim sodiščem.

Vodjo angleških fašistov in druge vo-
dilne člane fašistične organizacije na-
merava londonska vlada odpraviti v
prognanstvo v kolonije.

Angleška policija je prijela bivšega
prezidenta indijskega nacionalnega
kongresa, Bosse-ja. V številnih indij-
skih mestih so nato sledile demonstrac-
ije za njegovo oproščanje.

Vislo, glavno reko bivše Poljske, na-
merava nemška vlada regulirati in je
že odredila potrebne pripravre.

V stalnem odboru slovaškega parla-
menta je tudi vodja Nemcev v Slovaški,
inž. Karmasin.

V Beogradu so se pričela jugoslo-
vansko-slovaška trgovinska pogajanja.

Slovaški ministrski predsednik dr.
Tuka je praznoval svoj 60. rojstni dan.
Čestital mu je med drugimi nemški zu-
nanji minister Ribbentrop.

Število podružnic nemške kulturne
zveze na Madžarskem močno narašča.
Samo v nedeljo je bilo ustanovljenih
49 novih podružnic.

Med Jugoslavijo in Italijo začasno
ustavljeni ladijski promet na Jadranu
je bil minuli teden spet odprt. Tudi
nemške ladje na Jadranu lahko prista-
jajo.

Za Rdeči križ je bilo povodom prve
zbirke v vsej državi zbranih nad 23 mi-
lijonov mark.

Za generalnega guvernerja Libije je
bil namesto padlega maršala Balbo-ja
imenovan maršal Graziani, ki je hkrati
šef generalnega štaba italijanske voj-
ske.

Angleška vlada je spravila važne do-
kumente vojnega in zunanjega mini-
strstva kakor tudi dragocenosti kra-
ljevske družine v Kanado.

Egiptovska vlada je dala na razpo-
lago sredstva za povratek svojih držav-
ljanov iz Anglije.

V Angliji nameravajo po vesteh
nemških listov izdajati namesto dose-
danjih dnevnikov en sam državni časo-
pis.

Kitajsko mesto Honkong, ki je sedež
mednarodnih koncesij, nameravajo šte-
vilni inozemci zapustiti. Vzrok izpoto-
vanj je japonsko prodiranje v Indokino.

Člani nemške narodne manjšine v
Rumuniji so z ozirom na poziv svojega
vodstva zaenkrat ostali izven rumunske
narodne stranke. Med vlado in nem-
škim vodstvom se še vršijo tozadevna
pogajanja.

Irska vlada je stavila vrsto irskih pri-
stanišč pod vojaško nadzorstvo.

Angleži so izpustili sovjetska parni-
ka „Majakovski“ in „Selenga“, ki sta
po 3 mesecih dospela v Vladivostok.

Zveza baltičkih držav, ustanovljena
leta 1934, je bila po sklepu članic uki-
njena.

Jugoslovanska vlada je uvedla tri
brezmesne dneve v tednu. Nameravana
je tudi uvedba enotne moke in kruha.

V zasedenem ozemlju izhajajo štirje
časopisi: „Krakauer und Warschauer
Zeitung“, „Deutsche Zeitung in Nor-
wegen“, „Deutsche Zeitung in den Nie-
derlanden“ in „Brüsseler Zeitung“.

Invalidni vojaki svetovne vojne so
poklonili za Rdeči križ nad milijon in
pol mark.

Železniški voz, v katerem so se vršila
nemško-francoska pogajanja za pre-
mirje leta 1918 in 1940, je došel v Ber-
lin in bo skupno s francoskim spome-
nikom, postavljenim na kraju pogajanj,
postavljen v muzej.

Pri otoku Kreti so Angleži potopili
francosko vojno ladjo „Frondeur“.

Danska ima novo vlado, sestavljeno
iz 12 ministrov, pripadajočih 4 velikim
strankam.

Irska ostane brezpogojno nevtralna,
tako je izjavil min. predsednik de Va-
lera.

Iz naše države

Nemčija in Bolgarija.

Med Nemčijo in Bolgarijo vladajo
prijateljski odnosi, katerih poglobitev
je naloga nemško-bolgarske družbe, ki
ima svojo centralo v Berlinu in svojo
podružnico na Dunaju. Družba prireja
mesečne sestanke članov, med kateri-
mi je mnogo v Nemčiji bivajočih bol-
garskih državljanov. Sestanki imajo
namen medsebojnega spoznavanja o-
beh narodov. Dunajska podružnica
ima med drugim nalogo, da gre v Nem-
čijo potujočim Bolgarom v vsakem o-
ziru na roko. Njeni gostje bodo tudi
bolgarski delegati na septemberskem
zborovanju srednjeevropskih gospodar-
stvenikov na Dunaju.

60 let nacionalno-političnega dela.

Zveza za nemštvo v inozemstvu je 1.
in 2. julija na Dunaju praznovala 60
letnico nacionalno-političnega dela na
jezikovni nemški meji. Pred 60 leti je
južni Tirolec Mitterer še z drugimi
ustanovil nemško šolsko društvo, ki
naj bi branilo nemštvo v bivšem habs-
burškem cesarstvu. Vzporedno s šol-
skim društvom je delovala bojna or-
ganizacija Südmärk, ki je imela v pi-
sateljju Roseggerju močnega podpor-
nika in se je pozneje združila s šolskim
društvom v eno organizacijo. Delo-
vanje je obstajalo v gradnji nemških

šol na jezikovnih mejah, v podpiranju
nemškega dijaštva, v nakupovanju in
podpiranju posestev na mejah in v šir-
jenju smisla za nacionalno-politično
udejstvovanje. V Veliki Nemčiji je bi-
lo nemško šolsko društvo Südmärk na-
to pridruženo Zvezi za nemštvo v ino-
zemstvu, ki ima svoj osrednji sedež v
Stuttgartu.

Nov zemljiški davek v Vzhodni marki.

S 1. aprilom 1941 se uvede v Vzhodni
marki zemljiški davek, kakor je doslej
običajen v bivšem rajhu. Novi davek
bo zajel vso zemljiško posest, dočim
je stari obdavčil samo kmetijsko in
pogozdeno zemljo. Izvede se enotna
cenitev zemljišč. Davka prosta so
zemljišča javne roke, vojaške oblasti,
znanstvenih zavodov, športnih društev,
verskih ustanov, bolnic i. dr. Določena
bo za posamezne občine posebna
davčna merilna številka (Steuermess-
zahl), ki ima veljavo nekake državne
davčne tarife. Skupine občin z isto
davčno številko se sestavijo iz podat-
kov štetja 17. maja 1939. Z 31. marcem
1944 odpadejo vse dosedanje davčne
oprostitve. Za vse nove stavbe, kate-
rih gradnja se je pričela pred 1. janu-
arjem 1940, je na podlagi prošnje mož-
no doseči oproščanje od zemljiškega
davka tudi še sedaj. Davek za zemlji-

Podfistek

Prosto po I. U.

Črni Jurij.

Odlomek iz srbske zgodovine.

(3. nadaljevanje.)

Kara Petrovič doslej ni zinil niti be-
sedice; mož, katerega je poslal narod
in kateri je to boljše spremembo za na-
rod provzročil, je zrl temno k tlom.

Eden pisarjev prične pogoje sestav-
ljati, ko pa vstane in hoče prvi para-
graf prečitati, pristopi Petrovič k
njemu:

„Molči, podla duša!“ mu zapové!

Knezi in janičarji so jeli vsled tega
godrnjati.

„Kaj hoče ta kmet? povprašujejo
nekateri izmed prvih.“

„To je Kara-Žorže!“ kričé slednji ter
pograbiyo za krive sablje.

„Čemu se mešaš v naše razprave?“
vpraša ga Teodozij, ko hrup nekoliko
potihne.

„V imenu našega kmeta razglasim to
spravo za izdajstvo Srbije!“ odgovori
Kara.

„Zakaj? govori, nesramni svinjski
pastir!“ se je čulo več glasov.

Teodozij napravi mir ter ukaže svo-
bodoborilcu, da se opraviči.

„Kdo je Srbijo oprostil?“ pravi z ne-
ustrašenim glasom.

„Mar ne mi, svinjski pastirji? — ka-
kor nas navadno imenujete; kdo je za-
grabil prvi za orožje maščevanja? Mar
nismo bili mi, gorski prebivalci? Vi
knezi zgrabili ste še le za orožje, vide-
či, da je Bog z nami, tisti Bog, ki je
sovražnik tlačanju in ki dá blagoslov
pogumnemu. — Sedaj pa sklepate mir
s krvoločniki, od katerih se mora obr-
niti vsako pravo srbsko srce! Niti be-
sedice nisem čul govoriti o tistih, kate-
ri so priborili zmago, niti ene črke o
tem, da bi oni kak sad zato imeli. Jaz
sem tu namestnik narodov, v imenu te-
ga govorim in to, kar jaz govorim, je
volja Srbije! Proč s častilci polumes-
seca, proč s krvoločniki! Niti eden, ki
nosi turban in časti polumesec, ne sme
hoditi naprej po naši domači zemlji!“

Ko je Kara to govoril, se mu pribli-
žajo z ene strani oboroženi mladi Srbi,
na čelu jim čisto mlad deček; bil je
Janko.

Janičarji jih zapazijo ter se vrnejo z
Alijem v svoji sredini v Beli grad.

Za nekaj trenutkov je bil ves prostor
poln oborožencev. Razprave so se raz-
bile, in knezi so bili primorani, da se

vstaji pridružijo, katera je imela na-
men, iztrebiti janičarje iz Srbije.

Zberejo se torej plemenitaši, da si
uredé vlado ter ji izvolijo glavarja.

Teodozij, knez Orašacki, je bil prvo-
mestnik; tisti, kateri se za osvobojenje
Srbije prav nič ni brigal, je imel prvo
besedo!

„Prijatelji moji!“ prične po nekoli-
kem premišljevanju — „ta trenotek je
jako važen in poln nevarnosti za našo
domovino. Pod dobrohotnim vladan-
jem Spahijev* je vživala Srbija mir.
Toda prišli so janičarji, kateri so jeli
ropati ter so vedno hudo nadlegovali
posebno nižji stan, namreč kmetsko
ljudstvo. Pod poveljništvom Kare ste
zgrabili za orožje in Bog je blagoslo-
vil vaše podjetje; uničili ste janičarje,
ko smo se pridružili vam tudi mi. To-
da ni še trdna naša svoboda, mi potre-
bujemo še kmetov in bojevati se mo-
ramo skupno nekaj časa. Da si pa pri-
dobimo pri teh zaupanje, predlagam,
da imenujemo Petroviča poveljnikom
Srbije!“

Od vseh strani se slišijo glasovi za-
čudenja.

„Ta je kmet, bivši pandur —“ se ču-
je od vseh strani; še le z velikim tru-
dom se posreči Teodoziju napraviti
mir.

* Spahije so bili turški posestniki zemlje.

„Prijatelji! Vaše mnenje odobravam
tudi jaz!“ pravi, ko nemir zopet utihne.
„Ali ne učé naši popje, naj bodemo
prekanjeni ko lisica? Vstaja še ni po-
vsod srečno dognana, Beli grad, naše
glavno mesto, je še vedno v rokah ja-
ničarjev in če tudi pade v naše roke,
kaj mar ne živi še mogočni pádišah,
kateri se sicer veseli pobitja svojih div-
jih vojakov ali noče nič vedeti o naši
prostosti.“

Če postavimo izmed nas katerega na
čelo, bi moral žrtvovati svoje življenje;
komu pa bi to dopadlo? Tudi če se
posreči vstaja, nimamo pričakovati nič
dobrega, kajti zopet zna priti tlačitelj-
stvo.

Zategadelj je najbolje, da postavimo
Petroviča na čelo.

S tem si pridobimo kmete in ako je
stvar dovršil dobro, pa mu rečemo:
dovršil si, idi z Bogom! Človeka niz-
kega stanu pogreši zgodovina hitro,
Kara pa bode izprevidel kmalu, da je
poprej pasel svinje!“

„Dobro, izvrstno, blagi knez!“ pri-
trde mu plemenitaši.

„Naj pride torej Petrovič semkaj!“
ukaže Teodozij.

Eden mlajših knezov gre Petroviča
iskat, katerega najde sredi skupščine,
ki jo je imelo oboroženo ljudstvo.

(Dalje sledi.)

šča, na katerih so delavska naselja, plača država. Z uvedbo novega davka odpadejo stari zemljiški davek, davek na poslopja in takozvana „Zinsgrosschensteuer“.

Uvedba pomožnih šol.

Z novim šolskim letom se v Vzhodni marki uvedejo posebne šole za telesno in duševno zaostale šoloobvezne otroke. Način pouka v teh šolah bo prikrojen duševni sposobnosti teh otrok. Za podeželje bodo ustanovljene take šole za več šolskih občin skupaj. Z uvedbo novih šol naj se zajamči normalni napredek navadnih ljudskih šol.

Vesti iz Jugoslavije

Vidov dan.

29. junij je bil v vsej Jugoslaviji praznik spomina Vidovega dne na Kosovem, ko so leta 1389 Turki pod sultanom Muratom v veliki vojni udarili proti kneževini Srbiji in jo kljub junaštvu srbske vojske vsled svoje številčne premoči podjarmili. V vseh večjih Jugoslavije so se na ta spominski dan vršile vidovdanske slovesnosti. V beograjski saborni cerkvi se je vršila zadušnica, katere se je udeležila tudi vlada, v dvorni kapeli pa so prisostvovali žalni božji službi kralj Peter II., knez namestnik Pavel in kneginja Olga. Tudi Slovenija se je dostojno poklonila spominu kosovskih junakov. Pontifikalni maši-zadušnici v ljubljanski stolnici, darovani po knezoškofu dr. Rožmanu, so prisostvovali predstavniki oblasti in uradov z banom dr. Natlačenom na čelu.

Zunanja trgovina v maju.

Meseca maja je Jugoslavija uvozila 143.554 ton, izvozila pa 355.260 ton blaga. Uvažala je bombaž, tkanine, ovčjo volno, železne izdelke, nafto, kavo, premog, stroje, orodje in aparate, izvažala pa pšenico, suhe češplje, tobak, konopljo, konje, govedo, prašiče, mast, jajca, drva, oglje, cement, baker, in razne rude. Med izvozniki v Jugoslavijo so bile v vrstnem redu Nemčija, Italija, Rumunija, Severna Amerika, Anglija, protektorat, Argentinija, Madžarska i. dr., med uvozniki iz Jugoslavije Nemčija, Francija, Italija, Madžarska, protektorat, Anglija, Španija, Švica.

Smrt pisatelja Matije Malešiča.

V Škofji Loki so pokopali okrajnega glavarja in pisatelja Matijo Malešiča, tudi nam poznane po v Mohorjevi družbi izišli povesti „Izobčenci“. Umrli je za pisalno mizo v svojem uradu. Pogreba so se udeležili predstavniki slovenskega političnega in kulturnega življenja. Oblasti je zastopal ban Natlačen, slovenske pisatelje pa pisatelj Finžgar in urednik Pogačnik. Sprevedu so se pridružili šolarji vseh loških šol. Rajni pisatelj je bil rodom iz Belokrajine.

Iz Maribora.

Maribor je na Vidov dan proslavil dvajsetletnico obiska kralja Aleksandra. Leta 1920 je takratni regent jugoslovanske države prvič uradno obiskal Slovenijo, se mudil viharno pozdravljen v Ljubljani, nato v Celju in Mariboru. Povsod je sprejemal slovenske deputacije, ki so mu izražale vdanost in hvaležnost. Regent se je posebno v Mariboru živo zanimal za slovenske razmere.

S tekme pevcev v ljubljanski Operi.

Že smo poročali o zanimivi pevski tekmi v Ljubljani. Razvila se je v uprav edinstven dogodek v slovenskem glasbenem življenju. Tekmovalci so bili iz vseh krajev Slovenije in iz vseh poklicev. Šest najboljših pevcev je sprejelo častne nagrade, prvi nagrajenec je bil Slavko Štrukelj, litograf v Ljubljani. Občinstvo je pokazalo obilo glasbenega okusa in še, da svoje pevce visoko ceni. Tekmovalci so hkrati dobili navodila za nadaljni svoj študij.

Čemu smo na svetu? Sinček: „Oče, ali smo res zato na svetu, da drug drugemu pomagamo?“ — Oče: „Seveda, sinko, zato.“ — Sinček: „Čemu pa so potem drugi na svetu?“

Čirom naše zemlje

Očetov spomenik.

Naj bi bil tolmač čustev, ki jih gojijo sinovi do svojih očetov. Pred seboj vidim očete in gospodarje naših dolin, očete z Zilje in Roža, izza Drave in iz Podjune. Naj jih par imenujemo: Varmutovega očeta z Brda. Čičejevega z Bistrice, Prangarjevega z Brnce, Cvitarjevega iz St. Jakoba, Tišlarjevega iz St. Janža, Razajevega iz Kotmare vesi, Boštelčevega iz Lobnika, Lipejevega iz Žitare vesi, Krajgarjevega iz Štebna, Pegrina iz Galicije in še tisoč in desetisoč drugih, tod neomenjenih, ki pa so si vsi v zadnjem bistvu kljub mnogim zunanjim razlikam enaki. Tudi meni gre kakor premnogim mojim tovarišem, da čutijo globoko hvaležnost do svojih očetov, a te hvaležnosti ne znajo prav izraziti niti živim niti mrtvim očetom. Oče in sin sta medsebojno redkobesedna, ne ljubita čustvenih izlivov, navidezno hodita vsak svojo pot in si nerada izkazujeta vidno ljubezen, šele solza ob očetovem slovesu izpoveduje povezanost med očetovim in sinovim srcem.

Kako lahko je sinovom ob materi! Mati nas vzgaja z besedo in dejanjem, venomer čuva nad nami njeno skrbno oko. Lahkotno posreduje s svojo toplo besedo vero v božje otroštvo, razkošno zamore razdajati lepoto narodne govornice in pesmi, mehko vodi njena roka mladega sinka ob njegovem prvem koraku in še ob prvem njegovem razgledu v velikem svetu. Še odraslemu je mati posebljen dom, posebljena domovina in odtonek božje ljubezni do sveta. Srednica je lepote in plemenitosti mladim, lepega in plemenitega željnim srcem. Tako lahko je z materjo se veseliti, dobro je z njo žalovati, brezkrbno se da z njo deliti vero in molitev.

Oče je iz druge kovine. Nerad govori svojim in nerad na široko razlaga. Ne kaže rad v besedi svoje ljubezni in kakor nalašč pušča otroka, da se čuti osamelega in zapuščenega. Zdi se, kot bi se oče veselil otrokovega trpljenja in otrokovih prvih borb. Nerad se oče razigra, ne zna žalovati niti se iz srca veseliti. Še z Bogom, tako se zdi, se venomer samo bori. Mati ne vprašuje mnogo za smislom življenja, sprejema ga, kakršno je, z mehkim, udanim srcem in tako ga posreduje svojim. Oče je človek razuma. Življenje hoče z razsodnostjo mojitriti. V desetletjih svoje rasti je doživljal nebroj neprilik v sebi in okoli sebe. Življenje je tehtal in meril. Zato mu uha je pogled v bodočnost. Predobro ve, koliko boja bo treba njegovim še prestati, če naj se nekoč priborijo do jasnega mišljenja in prave sodbe. Objel je poleg doma še svoj narod. Ni zrl samo lepote narodne domovine, ni slišal samo njene pesmi in ni gledal samo njenih zelenih gajev in livad. Gledal je tudi naroda trpko borbo za njegov obstoj na pododovani zemlji, čutil je njegovo silno ogroženost in tudi njegovo nebogljenost. Morda se mu je njegov narod kedaj zazdel kot otrok, ki se mirno predaja svojim igram sredi pripravljajočega se neurja. Še Bog se mu zdi bolj pravičen ko usmiljen, bolj sodnik kot plačnik. Oče živi življenje iz same borbe, zato so ga leta in izkušnje jeklenile in krepile, tako je prerastel čustvenost in otroštvo.

Redko govori oče o narodu in narodnem boju. A s svojim dejanjem in življenjem dokazuje, da je za svojo osebo sprejel ne samo borbe za družinski obstoj, marveč tudi boj za kulturno pravico svojega naroda. V prvi in drugi ne bo omahnil nikdar! Brez besed uvaja svojega sina v dejavno narodno ljubezen in ga venomer uči, da je treba trpečo in zapostavljeno narodnost še bolj spoštovati in ljubiti kakor češčeno in poveljano.

Sinu, ki bi mu v zahvalo za bogati življenjski nauk hotel stisniti roko in mu jo hvaležno poljubiti, bi oče odmaknil roko. Ne ljubi čustvenosti, ker bi ga spravila kvečjemu v zadrego. Še svoje največje modrosti ne bo oče odel v besede, marveč jo bo razodel v častiljivem molku: **Sin, ostani mi zvest, ohrani zvestobo mojim vzorom!** In

blagor sinu, ki je svojemu živemu in še bolj svojemu mrtvemu očetu postavil ta živi, neminljivi spomenik resnične in trajne svoje hvaležnosti. —ko.

Obvezna delovna služba za abituriente (maturante). Dijaki, ki so v letošnjem juniju položili zrelostni izpit, dobijo vpoklic k obvezni delovni službi že v juliju in ostanejo v službi do konca decembra t. l., nakar se zamorejo vpisati na univerzah oz. visokih šolah, kjer se z januarjem prične 2. trimester. — Dijakinje se letos lahko vpisujejo na visokih šolah, ne da bi bile odslužile obveznega dela.

Posli, ki zapuščajo svoje službeno mesto, se morajo pred odhodom javiti pristojnemu delovnemu uradu. Gospodarji so dolžni, da posle na to dolžnost pravočasno opozorijo. Če je službena odpoved enostranska in z njo bodisi gospodar ali posel ni zadovoljen, je treba najprej pristanka delovnega urada, nakar šele sme posel zapustiti svojo dosedanjo službo.

Gumijasti obroči za kolesa se smejo s 1. julijem 1940 kupovati samo še na nakaznice. Nakaznice izdajajo pristojni gospodarski uradi. Tudi za nakup novih koles z obroči je odslej treba nakaznice. Z obroči je treba ravnati tako, da ostanejo čim dalje uporabni.

Častiljiva očaka iz naših gor.
(fot. Prusnik)

Spet ena Hanijeva. Gospod Hani ima „bratrančinjo“ v šentjakovski gospodinjski šoli. Takole ji je zapel:

Da v klostru je zdaj Kranjčeva Mici,
nad tem ima veselje dobri njen strici!
Se boš tud' kuhat in šivat učila
in zraven seveda pobožna molila.
Pa boš enkrat gospodinja pridna,
vsem sosedam jako zavidna.
Pošljem ti prav srčne pozdrave
od naše zdaj tako sončne Drave.
Pozdravi lepo mi tudi gospoda
župnika Katnika ziljskega roda.
Naj mu Bog na tako stare dni
še vso srečo in zdravje deli!
Pozdravi mi tudi čestite vse nune,
da v tem letu zredijo mastne —
kapune.

Klagenfurt — Celovec. V poletju je bilo pritegnjenih na ozemlju mesta Celovec skupno 145.570 kv. metrov zemlje v vrtnarske ali kmetijske svrhe, ki bi sicer ostali neizrabljeni. Skupna najemnina znaša nekaj nad 600 mark in je namenjena Rdečemu križu. Okroglo petina omenjene površine je oddana ravnateljstvu jetnišnice v obdelovanje. — Mesto je minuli teden prevzelo od nemške delovne fronte v svojo last knjižnico, broječo nad 25.000 knjig. Nadžupan snuje posebno mestno knjižnico s čitalniškimi prostori in svojo knjigovoznico.

Petschnitzen—Pečnica (Nova sv. maša). — Naša fara je doživela velike dneve. Njen rojak Rudi Zeichen, pd. Primijev v Zgornjih Brovljah, je dosegel duhovniško čast. V petek 28. m. m. je slavljenca sprejela natrpano polna, slovesno okinčana farna cerkev. Mladina je gospoda novomašnika pozdravila z deklamacijami, domači pevci so ga sprejeli s slovesno dobrodošlico,

preč. g. župnik Wornig pa so čestitali fari, da je po 90 letih spet dosegla visoko čast prve svete maše. Po večernicah je novomašnik delil blagoslov starišem, duhovščini in vsem ostalim. V nedeljo 30. m. m. zjutraj je šla vsa fara in z njo še mnogi drugi iz vseh delov Koroške došli na novomašnikov dom. Pevski zbor je dovršeno odpel nežno „Oj hišica očetova“, nakar sta sledili slovenska in nemška deklamacija in nagovor preč. g. dekana Schenka iz St. Jakoba, v katerem so slavili novomašnikove stariše in vso faro. Slavljenca sta nato v slovo od doma blagoslovila oče in mati, nakar jima je sin vnovič podelil mašniški blagoslov. Tisoči so se z novomašnikom nato pomikali ob petju in molitvi na župnijski vrt za cerkvijo, kjer je bil na prostem postavljen s cvetjem in zelenjem okinčan oltar s prižnico. Slavnostni pridigar č. g. Koschier Kristo iz Zihpolj je v nemški in slovenski besedi govoril o vzvišenem duhovniškem poklicu. Novomašnik je opravil prvo sv. daritev z molitvijo in odpevanjem tisočere množice, vmes je moški pevski zbor ob spremljevanju organista g. Rutarja zapel več lepih cerkvenih napevov. Še ves ostali dan je bil poln prazničnega veselja in množice so vztrajale do poznih večernic.

Slovenski vojaki v Narviku. — V vrstah nemške vojske v severni Norveški se nahaja tudi več slovenskih vojakov. Ramo ob rami z nemškimi tovariši so svojo neustrašenost sijajno izpričali. Te dni smo sprejeli z daljnega severa pisemce, ki ga radevolje predajamo vsem prijateljem naših vrljih fantov na fronti: „Rojakom v domovini! Naj Vam, dragi bratje in sestre, po zmagovito končani vojni na severu spet posvetim par vstic. Po napornih tednih vojnih pohodov in bitk v gorah severne dežele sem v duhu med Vami. Neutešljiva sila me veže na dom in domovino. Hvala Bogu se smem veseliti zdravja in dobre volje. Nahajam se z drugimi tovariši na oddihu ob krasnem norveškem fjordu sredi čudovite narave, najbolj primerne za nas „letoviščarje“. Ob toplih sončnih dneh nas že vabi morje s svojo privlačno silo. Fjordi in planine me spominjajo na koroške gore in jezera, čeprav je razlika vendarle kričeča. Bajna je severna pokrajina ob polnočnem soncu, ko v rdeči luči gori vrhovi gora in žari v sončeni zarji mirna morska gladina. V takih trenutkih se mi vzbujajo silni spomini na deželo ob Dravi in z Župančičem se vprašujem: Kje domovina si . . . ? Moj stalni prijatelj „Koroški Slovenec“ me tudi tod redno obiskuje. Z brezprimerim zanimanjem prebiram novice in poročila o narodnem in prosvetnem življenju in delu. Veseli me razgibanost kulturnih društev in posebno našega ženstva. Mnogo slovenskih očetov, bratov in sinov se bori na frontah, zato morajo matere, sestre in hčerke s podvojeno silo prijeti za delo, za delo v gospodarstvu in še za delo v narodni prosveti. Zvestoba za zvestobo! Verujte, Vaše ljubeznipolne skrbi za dom in narod Vam Vaši sinovi ne bodo pozabili nikdar. Do končne zmage hočemo držati fronto vsi, Vi v zaledju in mi na bojiščih. Pozdravljam z narodnim pozdravom vse rojake v domovini in na fronti! Janko Wrulich, San. Gefreiter.

Faakersee — Z Baškega jezera. — Novo veselo življenje se je razcvetelo ob jezeru, o katerem je zapei župnik Hani: „Otok baški, čin junaški božje roke si, vse težave in skušnjave proč spodiš mi ti!“ V Ožganovem hotelu na Brdi je že precej letoviščarjev, enako v Kornarjevem hotelu. — V juliju in avgustu se v brški podružnici vsako nedeljo bere božja služba. — Tujci občudujejo prekrasni razgled na Karavanke, Julijske in Karnske Alpe. — Še kaj o imenu „Bače“. Domnevam, da je to staroslovensko ime za ovčjo pašo. Še mi smo nekoč pasli naše „baceje“ v bačah.

Ferlach — Borovlje. V tukajšnji žični tovarni se je dne 3. t. m. pri delu ponesrečil mojster Jožef Rantitsch. Prišel je v dotiko z razbeljeno žico in zadobil hude opekline na nogah ter bil prepeljan v celovško bolnico. — Isti dan je bil tu pokopan 40 letni puškar Erich Wlattnig. Imel je že od mladih let zavratno bolezen, takozvano „bož-

jast", kateri je končno podlegel. Bil je izredno dober pevec — tenorist in je slovel kot najboljši tenor daleč naokoli.

Unterloibl — Podljubelj. Pot skoz „Čepo“, to je za potokom od Podljubelja do Dajčpetra, privabi pač vsako nedeljo nešteto izletnikov posebno iz Celovca. Hoja tu skozi je zelo romantična, kajti venomer se vrstijo skalovje, mostovi, prepadi, lestve in slično, vendar v resnici ni tako nevarno, kot se govori, saj se vsako leto popravlja in nadzoruje, da so vsi prelazi varni. Toda vkljub temu se prigodi skoraj vsako leto še kaj nesreč. V nedeljo 30. VI. t. l. so se vračali od Dajčpetra po cesti izletniki Pavl Fingerlos z ženo in njenim bratom, vsi iz Celovca. Kakih dobrih 100 metrov južno od takozvane hudičevega mosta zdrkne Fingerlos ob robu ceste ter pade v globočino, vendar se je vjel in obvisel med skalovjem in drevjem. Njegova žena in njen brat skočita takoj na pomoč, a tako nesrečno, da padeta oba v globočino in obležita mrtva pri potoku. Fingerlos, ki je še vedno visel med drevjem in skalami, je klical na pomoč in bil rešen od mimoidočih. Zadolbil je lahke poškodbe.

Eisenkappel — Železna Kapla. — Koncem junija smo pokopali Šternovo mater. Raina je bila zvesta cerkvena pevka. Svoim je bila dobra mati, dva sinova je dala državi, da ji služita v sivi vojaški suknji na fronti, hčerka je doma. Svoiemu možu Petru je bila dobra družica. Na njen zadnji dan so se cerkveni pevci od blage rajnice poslovili na domu in na grobu z mehкими žalostinkami, preč. g. župnik so v nagrobnem govoru omenjali njeno izredno požrtvovalnost in njeno navdušenje za lepo cerkveno petje. Želimo rajni materi, ki je dosegla 47 let, večern mir, zaostalim izrekamo naše toplo sožalje!

Naše gospodarstvo

Rastlinsko gledališče. — Pod tem naslovom prijetno kramlja v Sloveniji izhajajoči „Orač“ in razlaga med drugimi tako: Prizori v naravi so lepši kakor umetne igre v vročih mestnih gledaliških dvoranah. Vse vrste igralcev in vse vrste značajev nastopajo na rastlinskem gledališču. Tudi napake in hibe imajo kmetove igralke na poljskem gledališkem odru. Tukaj so sne-denke, ki nimajo nikoli dovolj: do ušes morajo tičati v hrani in če jim gospodar ne navleče na stote gnoja, vse žive dni ni prida iz njih. To so repa, pesa in krompir, deloma tudi pšenica in rž. Vsi ti hočejo dobrega hlevskega gnoja. Moraš ga jim dati, sicer ne bo nič. Med bolj finimi ptički sta lan in ječmen, ki hočeta krepko zemljo, a ne marata svežega gnoja. Kar drugi puste v skledi, to pobere skromni oves. Žita s plitvimi koreninami so lenuhi, katerim se ne ljubi prodreti s koreninami globlje v zemljo. Poleg njih so pridni rudarji, razne detelje, ki gredo v globočino in tam doli dobijo, ko so zgoraj drugi že vse pospravili. Razne vrste žita, pesa, krompir i. dr. sadeži vpijejo: Krmi nas z dušikom, gospodar! Na drugi strani so razne detelje, ki pravijo: Nočemo dušika, a preskrbi nam fosforne kisline in kalija! Potem je še hudobni Mihec plevel, ki se smehlja z lepim cvetjem, a za hrbtno izsesava drugim rastlinam svetlobo, zrak in hrano. Vsaka rastlina stavi zemlji drugačne zahteve. Kar eni zelo koristi, je drugi malo ali nič v prid. Zaradi te različnosti v rastlinski naravi je potrebno, da z rastlinami pravilno kolobarimo. Razna žita, pšenica, ječmen, rž, oves donašajo zrnje, so semenske rastline, ki jih puščamo, da dozori. Vse te prinašajo v bistvu isto in potrebujejo v glavnem isto. Detelja, pesa in krompir, zelje, ohrovt, kolerabe dajejo steblo, korenine, gomolje in ne smejo dozoreti. Vsaka teh gre po hrano bolj ali manj globoko, vsaka se bori na drug način s plevelom. Če jih pridno zamenjavamo, bo za vse dobro. Torej ne žita za žitom, ne detelje za deteljo ali pese za peso, sicer bo to poljska žaloigra. Kjer je letos žito, naj pride prihodnje leto pesa ali krompir ali druga okopavina ali lan, tretje leto zopet žito, četrto krmske rastline kakor dete-

lja, stročnice ali koruza za krmo. Tako se bo zemlja pravilno izrabljala in bo gospodar dober ravnatelj v svojem rastlinskem gledališču.

Promet s zemljišči. — Dočim je bil zemljiški promet v minuli dobi precej neoviran in se je kmečka zemlja lahko poljubno prodajala in kupovala, je v narodno-socialistični Nemčiji drugače. Nova agrarna politika stremi v tem področju za ohranljivo kmečke posesti in ne dovoljuje prodaje zemlje in posesti nekmetom. Nekako glavno načelo ji je, naj se ustvari čim največ malih in srednjih kmetij. Nakup zemlje po kmetih, ki imajo sami dovolj velika posestva, se istotako ne želi, razven če posestnik dokaže, da je njegov gospodarski obrat prikrojen na večji obseg grunta ali če namerava pozneje svoje posestvo deliti med sinom in hčerko in tako ustvariti dve kmetiji, vendar so tudi v teh slučajih javni interesi pred zasebnimi. Čim več samostojnih malih in srednjih kmetov, to je prva parola narodno-socialistične zemljiško-prometne politike.

Štednja malih. — V severnih predelih Vzhodne marke se je uveljavil pravečen način vzgoje mladine k štednji. Vaške posojilnice oz. hranilnice so svoj delokrog raztegnile tudi na šole. Sporazumno s šolskimi vodstvi navdušujejo mladino, naj vlaga vsak odvišni pfenig v hranilnico. Med razredi in šolami se je s časom razvilo pravcato tekmovanje v štednji. Samo šolarji Gornje in Dolnje Avstrije so v drugi polovici šolskega leta 1939 nabrali okroglo 360.000 mark v hranilnicah in so na svoje vloge kaj ponosni. Starši so s to akcijo prav zadovoljni in marsikateri oče rad primakne kako marko za sinčkovo vlogo, če je mali doma in v šoli priden in poslušen. Tista prislovica: Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača, se torej tod praktično izvaja.

Lovski davek v Vzhodni marki. — Vlada je odredila, da smejo dežele in mesta Vzhodne marke določiti lovski davek, ki pri nemških državljanih ne sme presegati 10% in pri inozemcih ne 60 od sto vrednosti lova.

Zatirajmo predenico! — Ne puščajmo, da se predenica širi in nam okužuje vso njivo za leta naprej. Gnezda, kjer se je predenica začela razvijati, kosimo, nakošeno deteljo s predenico vred odnesemo v vreči z njive in v močnem ognju sežgemo. Prežgano mesto preštihamo in zasejemo kako travo. Seme te nevarne zajedalke je zelo trdoživo in ostane v zemlji kalivo dolga leta. Nepoškodovano gre skozi živalski želodec in pride po gnoju spet nazaj na njivo. Predenica se širi tudi po stebelcih. Če le košček odtrgamo in s koso prenesemo ali s čevljem, smo že okužili drugo mesto na njivi, ker se odtrgani košček takoj spet prime in raste naprej. Uničimo jo le s temeljitim delom takoj, ko se je pojavila na našem deteljišču.

Kam s starim krompirjem, tako se mnogokod vprašujejo. Umna gospodinja pri tem ni v zadregi. Lanski krompir ji dobro služi v gospodinjstvu in naj si pripravlja tečne krompirjeve cmoke, krompirjeve žgance ali druga krompirjeva jedila. Sveži krompir je pretežak za tovrstne priprave. Manjvredni krompir je dobro krmilo za živali, ki rabijo poleg sveže zelene krme še nekaj izdatne piče. In če ostane ob novi krompirjevi letini še nekaj starega, smo kvečjemu veseli, da nam je bila poklonjena tako bogata letina.

Vmesni sadeži so oni, katere sadimo ali sejemo med žito ali takoj po prvi žetvi. Ponajveč so — izvzemši ajde — namenjeni krmiljenju in so izdatna opora v umni živinoreji. Iz statistik izhaja, da se s pridelovanjem vmesnih sadežev bavijo predvsem posestniki silosov. V stari Nemčiji je po zadnjem štetju 319.000 silosov s skupno prostornino 7,52 milj. kub. metrov. Kmetje brez silo-naprav poznajo kot vmesni sadež predvsem repo in še prej omenjeno ajdo. Dolga vrsta drugih krmilnih sadežev jim je nepoznana.

„Koroški Slovenec“ je vidna vez naše narodne družine!

Žanimivosti iz vsega sveta.

Besarabija.

Besarabija leži med rekama Dnjestr in Prut in meji na severu na nekdanjo Bukovino, na jugu pa na Črno morje in Dobrudžo oziroma Donavo. Po zadnji statistiki ima Besarabija 44.422 qkm, prebivalcev pa 3.000.000. Glavno mesto nekako v sredini dežele je Kišinev. Po romunski statistiki ima Besarabija 48% Romunov, 20% Ukrajincev in 12% Židov. Ostali so po večini cigani. Južni del Besarabije ob Črnem morju tvori takozvana besarabska stepa, imenovana Budžak, ki so jo bolgarski in nemški naseljenci dobro obdelali. Leto je zelo vroče, zima pa zelo mrzla. 61% obdelane površine rodi predvsem vse vrste žita, na jugu je pa tudi živinoreja na višku. Trgovina, industrija in promet niso še dobro razviti, tudi mest je malo. Prav na jugu pridelujejo tudi veliko tobaka in vina. Na severu je dežela hribovita, svojčas je bilo to gričevje gosto poraščeno z bukvami, kakor sosedna Bukovina. Tudi na severu raste žito in se prideluje sadje.

V starih časih so prebivali v Besarabiji najrazličnejši narodi, ogrskega, pečeneškega, kumanskega in drugih napol mongolskih, napol tartarskih in turških plemen. Balkanski Slovani so jih imenovali Vlahe.

V srednjem veku je bila Besarabija samostojna kneževina. Od 15. stoletja dalje pa je postala turška provinca. Leta 1812 so morali Turki odstopiti Besarabijo Rusiji, ki je tam vladala do krimske vojne, v kateri je bila Rusija, kakor vemo, poražena in je morala odstopiti Besarabijo Romuniji. Ta jo je vladala samo 22 let, nakar so jo po zmagi nad Turki zopet zasedli Rusi. Rusija pa je Romunijo odškodovala s tem, da ji je odstopila Dobrudžo, ki je bila ves čas pod turško oblastjo. Po svetovni vojni ob času popolne ruske nemoči je Romunija znova zasedla Besarabijo, vrhovni svet v Parizu je to zasedbo leta 1920 potrdil, česar pa Rusija nikoli ni hotela priznati. In tako je postala Besarabija ponovno ruska dežela.

Julij Cezar — prvi osvajalec Anglije. Prvi sovražni napad na britanske otoke so izvedli Rimljani pod vodstvom Julija Cezarja. Leta 55 in 54 pred Kr. se je Cezar z dvema legijama izkrcal v Angliji s pomočjo 80 prevoznih ladij. Keltsko prebivalstvo se je Rimljanom hudó upiralo. Prvi poizkus se je Cezarju ponesrečil, ker zaradi viharjev na morju ni mogel pravočasno spraviti čez morje konjenice. Ponovil je poizkus leta 54, tokrat s petimi legijami in 2000 konjeniki. Premagal je Kelte, a se zopet vrnil nazaj čez Kanal. Šele 90 let pozneje so Rimljani prišli zopet z velikimi silami na otočje in si ga v skoraj vsega podjarmili.

Pomagaj si! — Friderik Veliki je nekoč poklical polkovnika nekega konjeniškega polka in ga spraševal o častnikih. Polkovnik je hvalil razven enega vse. Kralj se je za grajanega zanimal in polkovnik je navajal častnikovo napako, da rad pije. Pri sledečih manevrih je Friderik ostro opozoval dotičnega častnika, ki je bil pri svojem poveljniku v toliki nemilosti, in moral na svoje začudenje ugotoviti, da je njegova četa boljša od vseh ostalih stotnij. Po pregledu pokliče polkovnika in mu zašepeče na uho: „Veste kaj, še vi pijte!“

800 letnica Portugalske. — V minulih tednih je Portugalska proslavila osemstoletnico obstoja. Nastala je iz rimske kolonije Luzitanije. Pozneje je deželi, ki ima komaj 7 milijonov prebivalcev, dalo ime mesto Porto, ki slovi zaradi svojega izbornega vina. V 15. stoletju je visoka doba Portugalske. Portugalec Vasco de Gama odkrije pomorsko pot okoli Afrike v Indijo in njegovo odkritje vodi Portugalsko do prve pomorske sile v Evropi. Obale Afrike, Arabije, Indije, Malake in Brazilije so postale portugalska last. A kmalu nato nenadno izgine mladi portugalski kralj Sebastijan, v deželi nastanejo zmede in teh se poslužijo španski kralj Filip, ki pridruži Portugalsko Španiji. Leta 1640 se ljud-

stvo upre španski nadvladi in si spet ustanovi lastno kraljevino. Zadnji kralj je Manuel, ki izgubi prestol v meščanski vojni leta 1910. Od tega leta naprej je Portugalska republika. Sedanjí državni prezident je general Carmona, vodstvo vse politike pa je v rokah mladega profesorja Salazarja.

Zvezde bodo šteli. Ameriška harvardska univerza si je naložila velikanško delo: da bo seštela zvezde Rimske ceste in še dalje do zvezd petnajstega reda. Pri tem si bodo pomagali s posebnim strojem, ki sta ga izumila Machuskey in Scott, ki dela avtomatično in ni nič navezan na nepopolnost človeških oči in možganov. V tem stroju je človeško oko nadomeščeno s fotoelektrično celico, ki proizvaja električni tok, kadar je osvetljena. Po tem načelu se zgodi po sleherni posamezni sliki zvezde, ki nastane na plošči, da celica oziroma električni tok natančno napravi beležko.

Najstarejša Bosanka. V vasi Lipnik v Bosni so odkrili najstarejšo ženo Jugoslavije, nad 150 let staro Stano Sišič. Častitljiva starka je bila že ob času okupacije Bosne in Hercegovine stara 80 let. Poročila se je sedemkrat, prvič, ko je bila stara 20 let, zadnjič pa, ko ji je bilo 86 let. Ko je s 102 letoma postala zadnjič neutolažljiva vdova, se na njeno veliko žalost ni pojavil noben ženin več. V sedmih zakonih je imela 21 otrok, ki so pa vsi že umrli. Tudi od 132 vnukov ni nobeden več živ. Živi pa okrog 500 njenih pravnukov. Stana je še zelo zgovorna in pripoveduje, da je z vsemi sedmimi možmi živela zelo slabo, zlasti s tremi, ki so bili pijanci. Starka leži od svoje rane mladosti kar na tleh, še ni bila nikoli bolna, niti prehladila se ni. Ljubi tudi tobak in posebno še kavo, katere izredno veliko pije.

Skopuh in zvitež. Skalar ima kmetijo na veliki samoti. Samo vsako drugo nedeljo gre na faro k maši. Pa si neke nedelje umisli v svoji skoposti dober načrt. Ko pride domov, pove, da so gospod oznanili, da je ves teden post. Drugo nedeljo gre samo hlapec k maši in, ko pride domov, slovesno oznaní: „Danes so gospod župnik za cel teden praznik oznanili. Saj nismo ves prejšnji teden zastonj otepavali zelje.“

Dar za smeh

V razredu. Učitelj vpraša Petrčka, mesarjevega sina: „Petrček, katere domače živali poznaš?“ — „Konja, kravo, ovco, kozo, mačko . . .“ — „Katere pa še?“ — Petrček molči. „Ti še najvažnejše domače živali nisi imenoval. Povej, Petrček, iz česa dela tvoj oče klobase?“ — „Tega ne morem povedati.“ — „Zakaj ne?“ — „Če moj oče izve, da sem to povedal, bom tepen . . .“

Velika želja. Teta: „Strašno rasteš, Jožek. Kmalu boš večji kot tvoj oče.“ — Jožek: „Joj, da bi že kmalu bil! Potem bo moral očka vse stare hlače ponositi za meno.“

V šoli ni bil. Katehet: „Mihec, zakaj si kradel sadje? Zadnji terek sem vam v šoli vendar razlagal sedmo božjo zapoved.“ — Mihec: „V terek me ni bilo v šoli, gospod katehet!“

Meščanski škric. „Koliko je pa stara vaša krava“, vpraša škric. — „Dve leti.“ — „Kako pa to poznate?“ — „Porogovih.“ — „Saj res, dva ima.“

Teško je z otroki. Francoski kralj Karol II. je nekoč obiskal neko vaško šolo. Učitelj pa je ves čas s klobukom na glavi hodil po razredu. Ko se je kralj poslovil, je učitelj, ki je kralja pospremil do vrat, vdano dejal: „Naj mi vaša milost oprostí nevljudno vedenje: če bi moji dečki videli, da je v Franciji še kak višji gospod kakor jaz, bi jih ne mogel več krotiti.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.

Veljavna je inseratna tarifa 1.